

Стимулювання розвитку інноваційно активних промислових підприємств за принципом безпекоорієнтованості

*Прокопенко Ольга Володимирівна¹, Костирко Діана Русланівна²,
Пономаренко Оксана Віталіївна³, Богачов Дмитро Іванович⁴*

Опубліковано	Секція	УДК
26.12.2022	Економіка	338.453+38.001.36

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7937033>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена аналізу теоретичних та методико-прикладних засад стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств з позиції збереження високої ефективності та конкурентоспроможності. Відповідно, метою дослідження стала розробка методико-прикладних рекомендацій щодо формування основ стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств для забезпечення економічної безпеки промислових підприємств. Доведено, що в сенсі впливу розвитку на безпеку та навпаки окрему увагу потрібно приділяти питанням не лише економічного, а й соціального розвитку промислового бізнесу. У зв'язку з цим проаналізовано й узагальнено соціально-економічні інтереси підприємства з погляду забезпечення його безпеки, виходячи з позиції головних внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін бізнесу. Визначено параметри сталого розвитку промислових підприємств, розглянуто всі аспекти в комплексі: соціальний, фінансовий, економічний, бюджетний складники розвитку. Відображено взаємозв'язки й динаміку показників розвитку підприємства та способи їх підвищення. Сформульовано висновки щодо якісного управління сталим розвитком інноваційно активних підприємств та впливу цих процесів на показники економічної безпеки.

Ключові слова: розвиток, соціальний та економічний складники, безпекоорієнтованість, промислові підприємства, економіка та управління, стимулювання розвитку.

Stimulating the development of innovative industrial enterprises based on the principle of safety orientation

Annotation. The article is devoted to analysis of the theoretical, methodological, and applied principles of stimulating the development of innovative and active enterprises from

¹ доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1362-478X>

² аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-4301-6972>

³ аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7262-7350>

⁴ аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2681-9263>

the standpoint of maintaining high efficiency and competitiveness. Accordingly, the goal of the study was to modernize the methodological and applied recommendations for the formation of the basic principles of managing the sustainable development of innovative and active enterprises as the main condition for ensuring the economic security of industrial enterprises.

It was established that in the sense of the impact of development on security and vice versa, special attention should be paid to issues of not only economic, but also social development of industrial business. In this regard, a system of socio-economic interests of the enterprise was developed from the standpoint of ensuring its security, based on the main internal and external stakeholders of the business.

In addition, the parameters of sustainable development of industrial enterprises are defined, all aspects are considered in the complex: social, financial, economic, budgetary types of development. The interrelationships of the dynamics of the company's development indicators and the ways of their stimulation are reflected. Conclusions have been drawn from the standpoint of quality management of sustainable development of innovatively active enterprises and the impact of these processes on indicators of economic security.

The scientific novelty of the obtained results lies in the further analysis of the methodological and applied principles of managing the sustainable development of innovative and active industrial enterprises from the standpoint of forming the prerequisites for guaranteeing high economic security. The applied value of the research results is in identifying the dependence of the growth and development indicators of the enterprise on the direction of ensuring their stimulation, depending on the type of efficiency (high, average, low), as well as on the ratio of the directions of change in efficiency and costs per enterprise.

Keywords: development, social and economic components, security orientation, industrial enterprises, economy and management, stimulation of development.

Вступ

У наш час існує значна кількість підходів до стимулювання розвитку промислових інноваційно активних підприємств. Проте, їх реалізація на практиці часто здійснюється без належного теоретичного та наукового обґрунтування впроваджуваних норм та програм. Відтак, в системі управління економічною безпекою промислових підприємств вагоме місце посідає керування сталим розвитком. Доречно підкреслити, що економічна безпека інноваційно активних підприємств передбачає збереження чинності всіх необхідних для стабільного та сталого розвитку умов у разі виникнення несподіваних обставин.

Проаналізувавши теоретико-прикладні положення, що стосуються економічного аспекту управління промисловими підприємствами, схиляємося до думки, що економічний механізм слід розглядати як специфічну систему. Необхідно зазначити, що ця система діалектично розвивається, має характерні види та форми, методи управління, інструменти регулювання, які залежать від об'єктивних і суб'єктивних умов певного етапу розвитку та від ефективності управління підприємством [3, с. 55]. Теоретично обґрунтовано, що економічний механізм стимулювання сталого розвитку спирається на нерозривну єдність регулювання та саморегуляції.

Прийнято вважати, що сучасні підходи до оцінки економічного розвитку промислових підприємств мають ґрунтуватися насамперед на усвідомленні його структури.

Різні аспекти управління стимулюванням розвитку інноваційно активних промислових підприємств – актуальне питання сучасної науки. Різноманітні фінансові аспекти, а також фінансово-економічні виклики, загрози та ризики, що перешкоджають стимулюванню економічного розвитку промислових підприємств, досліджувалися багатьма українськими та європейськими спеціалістами.

Деякі фахівці, наприклад, вважають, що для підтримки ефективності інноваційно активних промислових підприємств стимулювати їхній розвиток необхідно за принципом безпекоорієнтованості [12, с. 5–7]. Інші, розвиваючи це положення, стверджують, що належний рівень економічної безпеки діяльності підприємств є ключем до їхнього соціально-економічного розвитку [1, с. 170]. Науковці переконані, що необхідною умовою безпекоорієнтованого управління розвитком підприємства є фінансове та економічне резервування, інакше зростає ймовірність зниження його економічної спроможності [3, с. 57]. Переважна більшість дослідників погоджуються з тим, що стимулювання росту та розвитку інноваційно активних промислових підприємств – запорука стійкої життєздатності, стабільності та економічної безпеки кожного без винятку бізнесу [5, с. 23].

Мета дослідження полягає в розробці методико-прикладних рекомендацій щодо формування основ безпекоорієнтованого управління розвитком промислових підприємств.

Завданнями дослідження є:

- вивчення можливостей стимулювання розвитку інноваційно активних промислових підприємств за принципом безпекоорієнтованості;
- визначення параметрів сталого розвитку промислових підприємств;
- розроблення системи соціально-економічних стимулів підприємства з позиції гарантування його безпеки.

Огляд літератури. Питання, яке стосується стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств у період цифрової трансформації, досить актуальне в сучасних наукових колах. У цьому розділі варто також розглянути думку науковців стосовно застосування прогресивних технологій на підприємствах. Цифрова трансформація – головний чинник розвитку та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на глобальних ринках [1, с. 170]. Створення інноваційно активного підприємства, яке використовує модернізовані інформаційні технології як ключовий складник конкурентної переваги, – головний напрямок цифровізації [2, с. 208–209]. Необхідність упроваджувати сучасні технології управління виробництвом зумовлена тим, що діджиталізація значно впливає на конкурентоспроможність підприємства завдяки скороченню певних витрат, оптимізації управлінських процесів.

Наприклад, Ю. Г. Власенко у своїй публікації стверджує, що розвиток економічних, цифрових, інноваційних аспектів – цікавий об'єкт дослідження європейських країн, які є прикладом активного зростання в багатьох галузях та напрямках [3, с. 54]. У публікації автор згадує і про те, що процеси та зміни, що відбуваються в регіональній економіці України, можуть тією чи іншою мірою задавати тенденції розвитку інших країн.

Світова економіка сьогодення є ультраконкурентною [4, с. 39]. Вимоги до сучасних інформаційних технологій змінюються напрочуд швидко. У таких умовах комплексне та систематичне застосування цифрових технологій з урахуванням усіх особливостей ухвалення управлінських рішень та досягнутого рівня розвитку цифрового середовища створює унікальну інфраструктуру діяльності підприємств різних рівнів та напрямів, що відкриває перед ними нові економічні можливості, забезпечує досягнення високого рівня конкурентоспроможності, стимулює їхній розвиток в умовах цифрової економіки [6, с. 105].

Інноваційно активна модель управління промисловим підприємством створює конкурентні переваги та нові можливості для підприємців [7, с. 63]. Н. Е. Красностанова переконана, що застосування цифрових технологій в управлінні виробництвом – необхідність у сучасних умовах [8, с. 102]. Завдяки їм покращується кожний етап управління, виробництво стає сучасним, що сприятливо позначається на всіх бізнес-процесах та результатах діяльності підприємства.

Необхідність застосування модернізованих цифрових технологій в управлінні виробництвом зумовлена тим, що за допомогою діджиталізації можна значно підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства завдяки скороченню витрат на виробництво та оптимізації бізнес-процесів [9; 10]. В рамках дослідження розглянуто ключову концепцію цифрової трансформації зарубіжних підприємств, до якої входять такі складники:

– Індустрія 4.0, яка передбачає застосування кіберфізичних систем у виробництві та суспільному житті;

- аспекти розумного виробництва, що означає найбільш інтенсивне впровадження мережевих цифрових технологій на всіх етапах виробництва й постачання продукції та передбачає використання таких технологій, як-от: хмарні сервіси, розумні роботизовані технології, індустриальний інтернет речей;
- цифрове виробництво як інтегрована система, що включає інструменти аналітики, чисельного моделювання, які базуються на поняттях гнучкості, технологічності, ощадливості;
- інтернет у промисловості, який передбачає дистанційне керування виробництвом на базі використання спеціалізованого програмного забезпечення та системи об'єднаних комп'ютерних мереж;
- відкрите виробництво [11, с. 15].

Задля того, щоб робота інноваційно активних промислових підприємств була ефективною, стимулювати їхній розвиток необхідно за принципом безпекоорієнтованості [12, с. 6]. Основним завданням безпекоорієнтованого управління є визначення таких меж, за яких зберігається стійкість підприємства як організаційної системи. В основі безпекоорієнтованого управління сталим розвитком промислового підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища лежить твердження про те, що успішне управління підприємством при слабких сигналах про кризову ситуацію зумовлено параметрами ризикостійкості підприємства як міні-системи і параметрами стійкості макро-, мезо- і мікроекономічних систем [13, с. 251]. Необхідною умовою безпекоорієнтованого управління розвитком підприємства є фінансове та економічне резервування, яке здатне запобігти зниженню його економічної спроможності [14, с. 139].

Завдяки розвитку цифрової економіки у виробництві з'явилася можливість вийти на рівень глобальних. Особливого значення в таких умовах набуває обов'язкове дотримання принципу безпекоорієнтованості [15, с. 25].

Методи дослідження. У цій статті основою методологічного підходу є всебічний, системний та фундаментальний аналіз концепції забезпечення стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств за принципом безпекоорієнтованості. Так, за допомогою методу аналізу було розглянуто концепцію впровадження інноваційних технологій у контексті управлінського процесу. Важливим напрямом дослідження є також формування комплексного підходу, який сприятиме подальшій модернізації системи управління промисловим підприємством загалом.

Розв'язанню дослідницьких завдань сприяв також синергетичний підхід, метод синтезу, індукції та дедукції, тези та антитези, компаративного аналізу. Необхідно підкреслити, що стаття базується як на загальнонаукових методах, так і на ретроспективному методі, методі порівняння. Також було детально проаналізовано особливості впровадження інноваційних технологій в умовах глобалізації та вивчено питання вдосконалення методів управління промисловим підприємством.

Метод теоретичного узагальнення було застосовано при детальному вивченні процесу модернізації існуючої системи управління промисловими підприємствами. Теоретичну базу цієї статті складають результати проведених низкою європейських

фахівців досліджень, які були спрямовані на вивчення проблем, пов'язаних із визначенням найбільш безпекоорієнтованих підходів до стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств. За допомогою системного підходу проаналізовано також вплив економічної безпеки підприємства на забезпечення сталого розвитку. Також було виконано аналіз основних аспектів упровадження інноваційних технологій у процес управління.

Такі сучасні методи дослідження, як синтез і моделювання, дали змогу зважено підійти до розгляду оптимального практичного впровадження ключових складників стимулювання сталого розвитку підприємств.

До того ж, було використано метод порівняння. Цей метод був застосований для здійснення аналітичного порівняння отриманих результатів з висновками інших вчених, які займаються практичною розробкою питань, пов'язаних із комплексним підходом до вивчення аспектів стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств за принципом безпекоорієнтованості в сучасних умовах.

За допомогою перелічених вище методів у статті було визначено значущість принципу безпекоорієнтованості в процесі стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств.

Результати

1.1. Четверта промислова революція та перехід українських промислових підприємств на інноваційно активну модель

Сучасний світ перебуває на межі технологічної революції. Спеціалісти повідомляють, що саме це докорінно змінить спосіб життя, роботи та ставлення одне до одного. Так, нещодавня Третя промислова (цифрова) революція, котра розпочалася в другій половині минулого століття та триває дотепер, характеризується значним поширенням інформаційних технологій. Однак увесь цивілізований світ уже готовий до зустрічі з новою, Четвертою промисловою революцією (концепція «Індустрія 4.0»), яку окреслює у своїх працях засновник Всесвітнього економічного форуму Клаус Шваб [1, с. 171].

Аналізуючи перспективи розвитку провідних країн світу на найближчі п'ять-десять років, можна сказати, що всі вони базуються на настанні епохи Індустрії 4.0 [2, с. 208–209]. Проте ці перспективи мають враховувати особливості національної економіки та місцевий менталітет. Так, у декотрих аспектах поняття Четвертої промислової революції значно ширше за концепцію «Індустрія 4.0», а тому напрямом подальшого розвитку провідних країн вважається саме майбутня промислова революція.

Сучасна Україна також наближується до Четвертої промислової революції [3, с. 55], концепція якої полягає у: нарощуванні технологічного потенціалу промислових секторів, сприянні розвитку, та застосуванні інновацій, більш раціональному використанні ресурсів, трансформуванні виробництва в напрямі зменшення потреби в ресурсах та ефективнішому їх використанні. Досліджуючи національну специфіку цього процесу, можна виділити прискорений розвиток високотехнологічних галузей, зокрема переробної промисловості та машинобудування.

Сучасні інноваційно активні підприємства мають певні характеристики та особливості, які представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості інноваційно активних підприємств

Ознака	Особливість	Характеристика
Мета	Отримання прибутку	Вироблення інноваційної продукції або технологій, застосування їх у виробництві або їх продаж
Розвиток	За відповідними планами	Формування та популяризація інновацій, що стимулює розвиток інноваційної діяльності
Ринок	Інноваційні новітні ринки	Інноваційний та не опанований раніше
Ресурси	Необхідний складник	Ключовими є інтелектуальні ресурси: компетенції та знання
Цінність	Узагальнена	Людські ресурси, що забезпечують умови сталого розвитку завдяки застосуванню інноваційного підходу
Організація трудових процесів	Перебуває на стадії розвитку	Часто на підприємствах застосовується гнучкий графік роботи
Процес виготовлення продукції	Орієнтований на створення інноваційного продукту	Інноваційний процес спрямовується на пошук, формування та реалізацію новітнього продукту

Джерело: власна розробка авторів

За прогнозами фахівців, головними чинниками змін стануть хмарні технології, біотехнології, розвиток способів збору та аналізу даних (Big Data), економіка спільного споживання [4, с. 39]. Науковці також прогнозують масове розповсюдження безпілотних авто, 3D-друку, який увійде в повсякденне життя, ІТ-медицини, смарт-одягу з відповідними датчиками. Так, за прогнозами, вже в 2025 році на радах директорів великих корпорацій може бути присутній штучний інтелект.

Цей прогноз дійсно може справдитися найближчим часом. Адже українські промислові підприємства переходять на інноваційно активну модель, аналізують досвід європейських країн із цього питання та вже зараз залучають технології штучного інтелекту у виробництво. Промислові підприємства України мають значний потенціал для здійснення цифрової трансформації. Важливим є також і те, що зараз світ перебуває в процесі глобалізації. Це означає, що найближчі роки – найкращий період для комплексного залучення штучного інтелекту до діяльності підприємств.

1.2. Смартизація, сучасні технології та перспективи промисловості України

Українські промислові підприємства перебувають на значній відстані від прогресивних технологій сьогодення [5, с. 23]. Ця дистанція не дає достатнього часу, щоб зрівнятися з провідними країнами світу, застосовуючи при цьому класичні засоби, як, наприклад, покрокову розробку власних інновацій. Необхідно повністю трансформувати підхід до підприємницької діяльності. Головним орієнтиром при цьому мають стати кращі світові досягнення.

Так, промисловість – найбільш досконала технічна галузь матеріального виробництва, котра є основою індустріалізації економіки [6, с. 105]. Процес індустріалізації, в свою чергу, значно впливає на розвиток продуктивних сил. Це стосується також і України. За статистикою, переробна промисловість переважає усі промислові галузі за обсягами реалізованої продукції, зокрема експортованої.

Інноваційна активність підприємства означає реалізацію певних етапів (рис. 1).

Рис.1. Інноваційна діяльність промислових підприємств

Джерело: власна розробка авторів

Промисловість може стати рушієм глобальних змін та основою для виходу України на рівень сталого економічного розвитку. Тим не менш, варто зазначити, що досягти цього можна лише за певних умов, серед яких орієнтування на виробництво інноваційних продуктів з високою часткою доданої вартості, запровадження інновацій, глобальна трансформація та модернізація, зокрема заміна зношених більш ніж на вісімдесят відсотків фондів [7, с. 58].

Новітні технологічні напрями стають безцінною можливістю для всіх країн, котрі перебувають на стадії розвитку, та тих, які не зосереджені лише на застарілій технологічній системі. До того ж, варто зауважити, що положення цих країн більш вигідне, оскільки вони не обмежуються існуючими вкоріненими технологіями через їхню високу ефективність [8, с. 101].

З одного боку, у нашій країні не так багато наявних технологій, які гарантують високу продуктивність, а з іншого – існують високотехнологічні та висококваліфіковані людські ресурси, які поки що використовуються іншими країнами. Саме тому українським інноваційно активним підприємствам варто скористатися нагодою. Потрібно наголосити, що цей процес вимагає ретельного керування, оскільки він має також і ризики. Тобто дії мають бути комплексними, логічними та продуманими.

Перехід на інноваційну модель бізнесу, що супроводжується цифровізацією, прийнято вважати смартизацією [9, с. 48-49], тим більше, що це поняття об'єднує в собі щонайменше три категорії (рис. 2).

Смартизація може слугувати перспективним напрямом стимулювання розвитку інноваційно активних промислових підприємств і містить як потенційні можливості, так і загрози. Головне завдання управління загрозами – зробити процес управління підприємством більш результативним, беручи при цьому до уваги можливі ризики [10, с. 234-235]. Найдієвіше робити це шляхом формування на підприємстві специфічної культури управління ризиками. Це – формування на підприємстві такого середовища, яке б у результаті сприяло оцінці, виявленню та мінімізації ризиків, а також прозорій комунікації щодо ризиків.

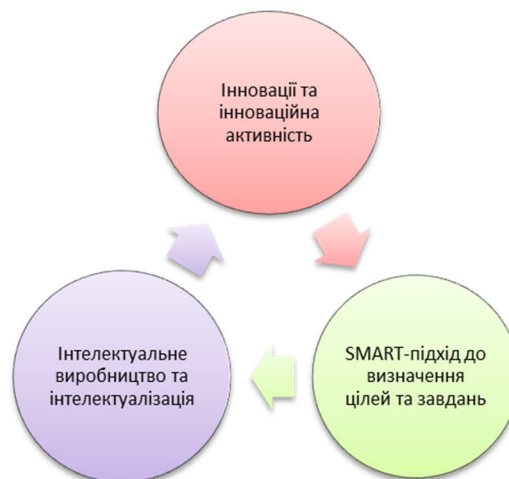

Рис. 2. Поняття смартизації

Джерело: власна розробка авторів

На українських промислових підприємствах смартизація бізнес-процесів супроводжується низкою факторів ризику. Серед них можна виділити такі:

- довгострокові;
- які виникають на етапі ухвалення рішення про застосування системи смартизації бізнес-процесів;
- які виникають на етапі впровадження;
- які пов’язані з вибором консультанта;
- які виникають на етапі прогнозування проєкту з формування системи смартизації бізнес-процесів [11, с. 15].

Досліджуючи ризики інтелектуалізації бізнес-процесів, варто сказати і про необхідність пошуку оптимальних шляхів їх скорочення. Одним із кроків є оцінювання значення для кожного з ризиків, який входить до тієї чи іншої групи. Водночас пріоритети встановлюються відповідно до можливих витрат за відповідним ризиком.

Перехід промислових підприємств на виробництво інноваційних продуктів з високою часткою доданої вартості шляхом смартизації його бізнес-процесів завдяки вікну можливостей Четвертої промислової революції за умов розроблення й застосування стратегії «перескакування» має величезні ризики та потребує безпекоорієнтованого підходу [12, с. 5–7].

Режим функціонування промислового підприємства в будь-який момент часу визначається дією його внутрішніх бізнес-процесів і безлічі процесів його взаємодії із зовнішнім середовищем. Властивості режиму залежать від упорядкованості, випадковості і хаотичності внутрішніх бізнес-процесів, а також від балансування і цільової взаємоузгодженості зовнішніх процесів взаємодії.

1.3. Безпекоорієнтованість у питаннях стимулювання розвитку інноваційно активних промислових підприємств

Належний рівень економічної безпеки діяльності є ключем до соціально-економічного розвитку. Під економічною безпекою треба розуміти стан промислового підприємства як соціально-економічної системи, яка спирається на наявні спроможності і характеризується певними конкурентними перевагами. Ці переваги досягаються ефективним використанням існуючих власних та залучених ресурсів і своєчасним упровадженням комплексу заходів, що підтримують нормальні умови результативності системи з метою максимального досягнення поставлених цілей у короткостроковій та довгостроковій перспективі в умовах постійної зміни середовища

[13, с. 251]. Спроможності промислового підприємства визначаються стандартами, специфічними для структурного елементу кожного виду бізнес-процесів. Перехід працюючих підприємств на нові принципи діяльності буде здійснюватися поступово і з максимальним використанням наявних виробничих активів, з опорою на спроможності підприємства як соціально-економічної системи. Послідовність переходу істотно залежить від специфіки роботи підприємства, доступності нових технологій та спроможності підприємства на всіх рівнях забезпечення і управління формувати умови безпечного середовища функціонування і розвитку.

Доведено, що система управління всіма процесами промислового підприємства повинна мати безпекоорієнтований характер [14, с. 139]. В основу безпекоорієнтованого управління розвитком інноваційно активним промисловим підприємством як складною організаційною системою необхідно покласти концепцію ризику як ресурсу.

Зазначена концепція вважається досить перспективною з погляду безпекоорієнтованого управління промисловим підприємством як складною організаційною системою і спирається на основний критерій – ризикостійкість такої системи до змін. Цей критерій означає створення в системі управління можливостей для обмеження негативних наслідків факторів ризику змін. Досягається це за допомогою управлінського впливу та передбачених резервів.

У контексті теорії корисності підвищення ризикостійкості промислового підприємства розглядається як критерій безпекоорієнтованого управління. Водночас ризикостійкість є індикатором (показником) здатності підприємства витримувати тиск імовірних ризиків різної природи (фінансових, оперативних, стратегічних).

Необхідною умовою безпекоорієнтованого управління розвитком підприємства є наявність фінансового та економічного резервування, без якого зростає імовірність зниження економічної спроможності через зростання ризиків. При цьому показники ризикостійкості забезпечують необхідні умови здатності і достатності для безпекоорієнтованого управління при слабких сигналах про кризову ситуацію. Безпекоорієнтоване управління промисловим підприємством в умовах невизначеності середовища, крім стандартних етапів стратегічного управління, повинно включати визначення зовнішніх і внутрішніх сигналів про можливі зміни стану організації для виявлення причин і прогнозування наслідків.

Сучасна парадигма безпекоорієнтованого розвитку спирається на концепцію прийнятного ризику, в межах якої послідовно реалізуються три дії: «виявити», «оцінити» і «зменшити», завдяки яким закладаються основи управління ризиками. За своєю сутністю представлена схема є відображенням процесу управління ризиками в системі безпекоорієнтованого розвитку. Результатом першого етапу є виявлений список факторів ризику. Перед другим етапом ризик здається значним. Після оцінки та аналізу варіантів він за ступенем небезпеки здається меншим, ніж ризик ідеї, задуму. Це відбувається внаслідок потенційної готовності управлінців до появи ризикової події і орієнтації в його значущості. Результатом першого і другого етапів є проаналізований і оцінений рівень ризику. Цей рівень також вважається досить значним і вимагає нових дій.

Відтак належний рівень економічної безпеки діяльності є ключем до соціально-економічного розвитку, а результатом стає підвищення доходів підприємства і співробітників, створення умов, що сприяють професійному зростанню завдяки формуванню безпечної соціальної, політичної, економічної та інституційної систем, раціональне використання ресурсів, збільшення ступеня свободи співробітників, зокрема в економічному плані, та задоволення соціальних потреб своїх працівників і населення території, на якій воно функціонує [15, с. 25].

Безпекове середовище мінливе, це динамічна категорія, яка може створювати як ризики та загрози, так і можливості й переваги. Його можна створювати, аналізувати, відстежувати, прогнозувати тощо. В безпекове середовище входять усі зацікавлені сторони (стейкхолдери) підприємства.

Інновації завжди були рушійною силою прогресу. Саме інновації дають змогу підприємству застосовувати стратегію випередження конкурентів, покращувати свою діяльність, а іноді й добробут країн та світу.

Висновки

Стимулювання росту та розвитку інноваційно активних промислових підприємств – запорука стійкої і стабільної життєздатності та економічної безпеки кожного без винятку бізнесу. Належний розвиток – це і висока фінансова безпека, задовільні параметри виробничого, інтелектуально-кадрового, техніко-технологічного та інших складників економічної безпеки підприємств. Відтак у системі менеджменту бізнесу необхідно достатню увагу приділити обґрунтуванню стратегічних та тактичних засад і засобів стимулювання розвитку промислових підприємств за принципом безпекоорієнтованості.

Відповідно до мети дослідження, у статті були розглянуті принципи стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств, що є головною умовою забезпечення економічної безпеки промислових підприємств. Україна має значний потенціал для використання інноваційних технологій на підприємствах у період глобальної цифрової трансформації. Проаналізувавши наявні проблеми в застосуванні та тенденціях розвитку цифрових технологій в управлінні промисловим підприємством, можна зробити висновок, що для формування сучасних високотехнологічних виробництв необхідними стануть такі етапи, як, наприклад, упровадження сучасних цифрових технологій у різні напрями виробництва та в підприємництво загалом. Необхідний комплексний підхід у питанні, що стосується стимулювання розвитку інноваційно активних підприємств за принципом безпекоорієнтованості.

Перспективні напрями подальших досліджень полягають у розробленні методики аналізу взаємної зумовленості та взаємовпливу стимулювання розвитку промислових підприємств і рівня їхньої економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Бабчинська О. І. Інструменти формування системи розвитку персоналу інноваційно активного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 3. С. 169–173.
2. Бойчук Н. Я., Кот Т. Ю. Інноваційний розвиток та потенціал підприємств в Україні. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2021. № 1. С. 208–209.
3. Власенко Ю. Г., Букіна Т. В., Литвин Л. М. Розвиток економіки України в умовах четвертої промислової революції. *Економіка та держава*. 2021. № 1. С. 53–60.
4. Журан О. А. Прогнозування кількості інноваційно активних підприємств України. *Economic trends: new opportunities and threats. Riga, Latvia: "Baltija Publishing"*. 2021. № 1. С. 37–41.
5. Перспективи і проблеми інноваційного розвитку в умовах четвертої промислової революції / С. М. Ілляшенко, та ін. *Управління інноваційною діяльністю: теорія і практика* : кол. монографія; заг. ред. О. Д. Витвицька. Київ : Аграр Медіа Груп, 2021. Розд. 1.7. С. 112-131. URI : <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54859> (дата звернення: 06.05.2022).

6. Іщенко Н. Стан розвитку інноваційної діяльності підприємств. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем*. 2022. № 1. С. 105–107.
7. Кравчук А. В., Перерва П. Г. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 7(488). С. 57–65.
8. Красностанова Н. Е., Привалова Н. В. Контролювання розвитку інноваційно активних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1(492). С. 99–104.
9. Кривда О. Четверта промислова революція та цифрові перетворення. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2020. № 1. С. 48–49.
10. Олійник Н. М. Проблеми та можливості фінансування інноваційної діяльності підприємств як основа соціально-економічного розвитку. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2021. № 1. С. 234–235.
11. Прушківська Е. В., Ткачук А. М. Четверта промислова революція та модифікація зайнятості в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5–6. С. 13–18.
12. Скоробогатова Н. Є. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств в умовах Індустрії 4.0. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 18. С. 5–7.
13. Снітко Є. О., Драчук Ю. З. Напрями розвитку інноваційно активних підприємств. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики*. 2020. № 1. С. 251–254.
14. Тебенко В. М. Проблеми та тенденції інноваційного розвитку промислових підприємств України. *Зб. наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. 2(37). С. 146–153.
15. Тимошенко О. В. Виклики та загрози четвертої промислової революції: наслідки для України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2 (493). С. 21–29.